



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 801/2016-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. februára 2017 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Marcelom Jurkom, PhD., Dominikánske námestie 11, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 825/2008, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 825/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Malacky prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 825/2008 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Malacky povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Malacky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Marcela Jurka, PhD., Dominikánske námestie 11, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 801/2016 z 29. novembra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 825/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie začalo podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie časti kúpnej ceny za nehnuteľnosť 19. apríla 2007 na okresnom súde, neskôr vedenom pod sp. zn. 5 C 825/2008.

3. Sťažovateľ uvádza, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

4. Sťažovateľ v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € a úhrady trov konania.

5. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 2314/16 (doručeným ústavnému súdu 27. decembra 2016), v ktorom okrem iného poukázal na to, že súdny spis sa v dôsledku podaného odvolania proti meritórnemu rozsudku okresného súdu nachádza od 3. októbra 2016 na Krajskom súde v Bratislave, pričom súčasne vyjadril, že vyslovuje súhlas, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

6. Ústavný súd si zapožičal súdny spis z Krajského súdu v Bratislave, pričom z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 5 C 825/2008 zistil, že vo veci od podania návrhu na zaplatenie časti kúpnej ceny za nehnuteľnosť 19. apríla 2007 až dosiaľ boli vo vzťahu k predmetu sťažnosti vykonané tieto relevantné procesné úkony:

- 19. apríl 2007 – pôvodne na Okresnom súde Bratislava IV bol sťažovateľom podaný návrh na zaplatenie časti kúpnej ceny za nehnuteľnosť formou vydania platobného rozkazu,

- 16. apríl 2008 – vec bola postúpená na prerokovanie okresnému súdu,

- 24. júl 2008 – okresný súd uznesením priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov,

- 3. september 2008 – okresný súd vydal platobný rozkaz, proti ktorému bol podaný odpor, vec bola 21. novembra 2008 prevedená do registra „C“ a bola jej pridelená sp. zn. 5 C 825/2008,

- 26. august 2010 – okresný súd uznesením uložil žalovanej zaplatiť poplatok za podaný odpor a súčasne vyzval sťažovateľa na vyjadrenie sa k odporu,
- 8. apríl 2013 – okresný súd opakovane vyzval sťažovateľa na vyjadrenie sa k podanému odporu,
- od 12. februára 2014 do 23. októbra 2014 – okresný súd vykonal jednoduché procesné úkony,
- 23. október 2014 – okresný súd uznesením v časti uplatneného nároku konanie zastavil,
- 20. november 2014 – okresný súd odročil pojednávanie na 20. január 2015 a následne preročil na 5. február 2015,
- 5. februára 2015 – pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito s tým, že právny zástupca žalovanej oznámi prítomnosť žalovanej na Slovensku,
- 19. marec 2015 – pojednávanie sa za prítomnosti účastníkov konania uskutočnilo a bolo odročené na účely ďalšieho dokazovania na neurčito,
- 23. marec 2015 – okresný súd požiadal o zapožičanie súvisiaceho súdneho spisu,
- 22. september 2015 – okresný súd pojednávanie na účely ďalšieho dokazovania odročil na 27. október 2015, pričom toto pojednávanie sa taktiež uskutočnilo a bolo odročené na neurčito,
- od 27. októbra 2015 do 14. apríla 2016 – okresný súd vykonával iba jednoduché procesné úkony,
- 14. apríl 2016 – okresný súd vyhlásil rozsudok v merite veci, pričom písomne bol vyhotovený 6. júna 2016,
- 3. október 2016 – po podaní odvolania sťažovateľom bol súdny spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave.

7. Účastníci konania súhlasili, aby ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

10. Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Pokiaľ ústavný súd v ďalšom texte poukazuje na Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), ide o znenie platné do 1. júla 2016.

14. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

16. Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň konania nového pojednávania a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

18. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, predmetom konania je uplatnenie nároku sťažovateľa na zaplatenie časti kúpnej ceny za nehnuteľnosť. Ústavný súd konštatuje, že ide o konanie, ktoré nie je právne ani fakticky zložené, pričom metodika

všeobecných súdov v týchto veciach je dostatočne jasná a podopretá stabilizovanou judikatúrou.

19. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 5 C 825/2008, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd zo spisu nezistil, že by vo vyhodnocovanom konaní existovali také skutočnosti, ktoré by v súvislosti s prietahmi mali byť pripísané na ťarchu sťažovateľa.

20. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup okresného súdu.

21. Ústavný súd zistil v priebehu napadnutého konania úseky úplnej nečinnosti okresného súdu v celkovom rozsahu takmer piatich rokov. Ide o tieto obdobia nečinnosti:

- od 13. októbra 2008 (doručenie odporu proti platobnému rozkazu) do 26. augusta 2010 (uloženie zaplataenia súdneho poplatku za odpor a výzva na vyjadrenie),

- od 26. augusta 2010 (uloženie zaplataenia súdneho poplatku za odpor a výzva na vyjadrenie) do 8. apríla 2013 (výzva na vyjadrenie k podanému odporu).

22. Ústavný súd okrem rozsiahlej nečinnosti, hodnotiac celý doterajší priebeh napadnutého konania, poukazuje na to, že z ústavnoprávneho hľadiska nie je akceptovateľné, že napadnuté konanie nebolo dosiaľ ani po takmer 10 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené.

23. Na základe uvedeného dospel ústavný súd k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

24. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

25. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci nachádza.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

28. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, keď poukázal najmä na právnu neistotu v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania.

29. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

30. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 5 C 825/2008, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu a najmä skutočnosť, že posudzované konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, považoval ústavný súd priznanie sumy 2 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

31. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti advokátom JUDr. Marcelom Jurkom, PhD. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839,83 €.

33. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie, prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 139,83 €, t. j. spolu 279,66 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 296,44 €.

34. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. februára 2017